

Sortland kommune, [postmottak@sortland.kommune.no](mailto:postmottak@sortland.kommune.no)  
Hadsel kommune, [postmottak@hadsel.kommune.no](mailto:postmottak@hadsel.kommune.no)

Sortland 26-1-2026

## **Innspill til felles jordvernstrategi for Hadsel og Sortland kommunen 2026-2036**

### **Saksnummer 23/6570 Sortland kommune**

### **Saksnummer 25/08102 Hadsel kommune**

Jordvern Nordland er en partipolitisk uavhengig interesseorganisasjon som arbeider for vern av matjord og for å ivareta jordhelsen i hele fylket. Foreningen har som mål at vern av matjord (dyrka og dyrkbar jord) skal være et overordnet kriterium i all arealforvaltning. Vi støtter også opp om informasjonsarbeid om jordhelse, bruk av utmark og nødvendig tiltak vi mener trengs for å sikre matjord og en god matberedskap.

Vi ønsker å gi innspill til jordvernstrategien til Sortland og Hadsel.

Lenke til høringsdokumenter finnes her: <https://www.sortland.kommune.no/aktuelt/felles-jordvernstrategi-for-hadsel-og-sortland-kommune-2026-2036.66677.aspx>

Jordvern er løftet frem av regionale og nasjonale myndigheter som viktig.

I [Stortingets jordvernstrategi](#) ble kravet til jordvern nylig innskjerpet, nå er målsetningen om maksimalt nedbygd dyrka mark per år 2000 daa, dette måles skal nås innen 2030.

Nordland fylke har både [Strategisk plan for jordvern i Nordland](#) (Statsforvalteren) og [Regional plan for Landbruk](#) (Nordland Fylkeskommune).

Strategisk plan for jordvern i Nordland har en ambisjon om at omdisponering av dyrka jord skal være mindre enn 100 daa i snitt per år i perioden 2025-2028. Samme tall er også satt for dyrkbar mark. Nordland skal i løpet av planperioden øke andel areal i drift. I 2023 var 73 % av det dyrka arealet i fylket i drift, tallet for Norge var 88 %. Her bør vi altså øke andelen i eget fylke, og her vil Sortland og Hadsel kommuner kunne bidra.

Mål og delmål i jordvernstrategi for Hadsel og Sortland – utdrag fra forslaget

*Hadsel og Sortland kommune har formulert følgende mål for jordvernet i kommunene. Der målet bygger på ubenyttet jordbruksjord og myr. Målet følges opp med delmål, og tilsvarende tiltak som skal bidra til å oppfylle hovedmålet:*

*Hovedmål jordvern: Formålet med de mål som er nevnt er å styrke jordbruksressursene i Hadsel og Sortland kommune, gjennom en helhetlig og framtidsrettet forvaltning av jordbruksarealene. Strategien skal bidra til et robust produksjonsgrunnlag for landbruket ved å ta vare på egnet jordbruksjord, samtidig som verdifull dyrka og dyrkbar jordbruksjord beskyttes mot nedbygging. Dette ved å legge til rette for forsvarlig nydyrking av myr, bedre utnyttelse av jordflytting som jordvernverktøy, og tydelig oppfølging av driveplikten i hht. Jordlovens § 8.*

*Følgende tre hovedmål er satt for jordvernstrategien i Hadsel og Sortland kommuner.*

*Hovedmål 1: Sikre og øke produksjonsgrunnlaget gjennom bærekraftig nydyrking av dyrkbart myrareal i Hadsel og Sortland kommune*

*Hovedmål 2: Dyrka og dyrkbar jordbruksjord skal som hovedregel ikke omdisponeres til andre formål - omdisponering til "stedbunden næring" til landbruksproduksjon tillates etter en helhetsvurdering.*

*Hovedmål 3: Sikre aktiv drift og langsiktig forvaltning av jordbruksareal gjennom tydelig oppfølging av driveplikten i hht. Jordlovens § 8 - Hadsel og Sortland kommune skal være en pådriver til skriftlige jordleieavtaler i hht. kravene til jordleieavtale*

*Delmål jordvern:*

*Jordvernstrategien har utarbeidet fem konkrete delmål for å ivareta jordvernet, samt styrke jordbruksareal til produksjon i Hadsel og Sortland kommuner.*

- *Delmål 1:*

*Ved en eventuell godkjenning av omdisponering av jordbruksjord, skal matjorda tas vare på - og gjenbrukes et annet sted i nærliggende område.*

- *Delmål 2:*

*Produksjonsvolumet og arealet dyrket mark skal minst opprettholdes på om lag dagens nivå (innenfor endringsgrad på 5 %) i 2025 og 2030 (delmål fra landbruksstrategi i Vesterålen).*

- *Delmål 3:*

*Ny utbygging bør som hovedregel skje gjennom fortetting, og innenfor de arealer som allerede er avsatt til spredt bolig i kommunens arealplan.*

- *Delmål 4:*

*Ved en eventuell jordflytting – skal Hadsel og Sortland kommune kreve matjordplan, der foretaksholders interesser blir ivaretatt.*

- *Delmål 5:*

*Hadsel og Sortland kommune skal vurdere arealnøytralitet i tilstrekkelige områder. Samt sørge for å gjennomføre planvask av eksisterende planverk. Slik at tilgjengelige landbruksarealer ikke går tapt til andre formål.*

*Strategier for å nå målene – utdrag fra forslaget*

*Strategi og tiltak – slik skal strategien nå målene*

*Dette kapittelet lyser seks konkrete forslag i hvordan strategien skal nå de målene som er satt:*

*1. Legge til rette for at tilgangen på jordbruksareal blir økt, gjennom målrettet nydyrking, inkludert omdisponering av myrjord der dette kan forsvares miljømessig og agronomisk.*

*2. Legge til rette for økt kartlegging av myrjordas kvalitet og dets potensiale, samt vurdere tiltak som minimerer klimagassutslipp ved eventuell drenering av jordbruksjord.*

*3. Etablere rutiner for jordflytting i forbindelse med utbyggingsprosjekter, slik at verdifull jordbruksjord tas vare på og gjenbrukes lokalt.*

4. Det skal vurderes alternative forslag til plassering av tiltak innenfor dyrket og dyrkbar jordbruksjord. Nødvendige driftsbygninger som kommer innenfor "stedbunden næring" vil vurderes. Kommunens landbruksforvaltning skal være involvert i alle planer som berører eller grenser til dyrket eller dyrkbar jordbruksjord.

5. Andre tiltak som bidrar til redusert jordvern ihht. Jordlovens § 8 og § 9 skal unngås. Andre tiltak som blant annet splitter opp, eller reduserer driftsgrunnlaget for det enkelte bruk skal unngås.

6. Hadsel og Sortland kommune skal være en pådriver til landbruksnæringen for å holde dyrket og dyrkbar jordbruksjord i drift. Dette ved å sikre konkret aktiv drift av dyrket og tidligere dyrket areal, og unngå nedbygging av slik jordbruksjord. Kommunen skal videre følge opp de arealer som er tatt ut av drift – og sørge for videre drift ihht. Jordlovens § 9

#### Jordvern Nordland sine innspill til strategien

Det er positivt at planen nevner jordflytting, planvask og tiltak for å ned landbrukets egen nedbygging av matjord. Men vi mener planen har få konkrete målsetninger og ønsker utdyping av tiltak for å nå hovedmålene. Vi kommer her med noen overordnede innspill til planen. Det er mulig vi ettersender noen ytterligere innspill i etterkant av fristen.

Jordvern Nordland siterer jordlovens §9 bruk av dyrka og dyrkbar jord, avsnitt 1  
*Dyrka jord må ikke brukast til føremål som ikkje tek sikte på jordbruksproduksjon. Dyrkbar jord må ikkje disponerast slik at ho ikkje vert eigna til jordbruksproduksjon i framtida.*

Vi er usikre på om planens Hovedmål 1 vil stå seg i møte med dagens regelverk som forbyr nydyrking av myr jmf §5a i forskrift om nydyrking.

Hovedmål 2 er etter vår mening for vagt. Jordvern Norge og de lokale jordvernforeningene i Norge arbeider alle med en nullvisjon for nedbygging av matjord. Vi mener at nedbygging av matjord ikke skal forekomme. Landbruket sin egen nedbygging av matjord etter jordloven er i mange kommuner større enn nedbygging etter plan og bygningsloven. Dette er noe som landbruket selv må ta ansvar for. Likevel er det viktig at kommunene fører en streng kontroll med landbrukets egne byggeprosjekter da denne typen nedbygging tradisjonelt har ført til stor nedbygging av både dyrka og dyrkbar jord.

Vi støtter intensjonen i hovedmål 3. Det er viktig å holde dyrka jord i hevd, og her har kommunen en viktig rolle med å følge opp jordlovens §8 om driveplikten.

Jordvern Nordland er sterkt kritisk til jordflytting som et tiltak i en jordvernstrategi. Vi mener at dette må unngås og at jordflytting ikke kan forsvare nedbygging av dyrka mark.

Vi ønsker Sortland og Hadsel kommune lykke til med jordvernstrategien, og ser frem til videre samarbeid.

For Jordvern Nordland,  
v/Kaja Langvik-Hansen styreleder